

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

октомври 2019 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (април – септември 2019 година) и споредба со последните макроекономски проекции (април 2019 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во претходниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Последните оценки и натаму упатуваат на понеповолни глобални економски изгледи за 2019 и 2020 година во однос на април, при извршени надолни ревизии на глобалниот раст од страна на меѓународните организации. Истовремено, и надолните ризици околу проекциите за растот се понагласени во однос на априлските проекции. Главниот ризик за растот на глобалната економија и натаму претставува трговскиот конфликт помеѓу САД и Кина, додека останатите ризици се однесуваат на можното поголемо забавување на растот на системски значајните економии како што се Кина и еврозоната, исклучително високата неизвесност во врска со начинот и моментот на спроведување на Брегзит, ризиците поврзани со акумулираната финансиска ранливост на одредени брзорастечки економии, растечките дезинфлациски притисоци, како и зголемените геополитички ризици во глобални рамки. Во однос на **економските движења во еврозоната**, како наш најголем трговски партнер, најновите високофреквентни податоци и оценки од анкетните истражувања на домаќинствата и претпријатијата во септември се понеповолни во однос на август и упатуваат на веројатност за забавување на економскиот раст во третиот квартал од 2019 година. Во овој контекст, ЕЦБ во септември изврши надолна ревизија на проекциите за економскиот раст на еврозоната за 2019 година (од 1,2% во јуни на 1,1%) и за 2020 година (од 1,4% во јуни на 1,2%). Се очекува дека растот за 2021 година и натаму ќе изнесува 1,4%. Според првичните објави, на пазарот на труд и натаму се забележуваат поволни поместувања, при што невработеноста во периодот јули-август се намали на 7,5%, наспроти 7,6% во вториот квартал. Во однос на инфлацијата во еврозоната, првичната оценка за септември покажува нејзино минимално забавување на 0,9% (од 1% во август). Во споредба со јуни, најновите проекции на ЕЦБ за инфлацијата исто така се ревидирани надолу во целиот период на проекции¹, во услови на значителна надолна ревизија на цените на енергијата. На редовниот состанок во септември, ЕЦБ донесе повеќе одлуки за натамошно олабавување на монетарната политика. Така, ЕЦБ ја намали депозитната каматна стапка на -0,5% и најави дека клучните каматни стапки ќе се задржат на тековните нивоа сè додека инфлацијата не достигне ниво доволно блиску, но под 2% во периодот на проекции. Воедно, ЕЦБ одлучи одново да започне со програмата за квантитативно олеснување, при месечен откуп од 20 милијарди евра со почеток од ноември 2019 година, а исто така објави и промени во модалитетите на новата програма за целни долгорочни операции на рефинансирање наменети за зачувување на поволните услови за кредитирање и на ефикасноста на монетарната трансмисија. Оттука, според најновите оценки, извршена е надолна ревизија **на каматната стапка ЕУРИБОР со едномесечна рочност**, особено за 2020 година, при што тековно се проектираат понегативни вредности и поразлична траекторија од онаа од априлските проекции, којашто упатуваше на постепено нормализирање на оваа каматна стапка.

Гледано низ призмата на одделните квантитативни показатели за надворешното окружување на македонската економија, проекциите за странската ефективна побарувачка и за странската ефективна инфлација за 2019 и 2020 година се ревидирани надолу во споредба со априлските оценки. Од аспект на девизниот курс, се очекува

¹ Проектирана стапка на инфлација од 1,2%, 1% и 1,5% за 2019, 2020 и 2021 година, наспроти 1,3%, 1,4% и 1,6%, соодветно, во јуни 2019 година.

дека САД-доларот ќе забележи поголема апрецијација во 2019 година и помала депрецијација во 2020 година, во споредба со претходните оценки. **Најновите проекции на цените на примарните производи на светските берзи за 2019 и 2020 година упатуваат на надолна ревизија на речиси сите цени во однос на априлските оценки, со исклучок на цената на никелот, којашто е ревидирана нагоре.** Сепак, движењата и оцените за цените на примарните производи се исклучително променливи, што создава поголема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз домашната економија, особено на подолг рок.

Споредбата на последните макроекономски показатели од домашната економија со нивната проектирана динамика во рамки на априлскиот циклус на проекции упатува на одредени отстапувања во одделните сегменти од економијата. Врз основа на објавените проценети податоци за **БДП**, домашната економија забележа солидна стапка на раст од 3,6% во првата половина од 2019 година, што е сепак малку пониска во однос на очекуваната стапка согласно со априлските проекции. Во однос на економската активност во третиот квартал на 2019 година, тековно расположливите високофреквентни податоци за периодот јули-август 2019 година, општо земено, упатуваат на поповолни движења во домашната економија, имајќи го предвид забрзувањето на растот на индустријата и прометот во трговијата, како и растот на извршените градежни работи во јули, по падот во второто тримесечје од годината. **Кога станува збор за движењата кај потрошувачките цени во домашната економија, во септември годишната стапка на инфлација изнесува 0,3%** (наспроти 0,8% во август), што претставува надолно отстапување во однос на априлската проекција. Во услови на пониска тековна инфлација од проектираната во април, како и главно надолни ревизии кај надворешните влезни претпоставки, тековно ризиците во однос на проекцијата на инфлацијата за 2019 година се оценуваат како претежно надолни. Сепак, и натаму е неизвесно очекуваното движење на светските цени на примарните производи.

Девизните резерви (приспособени за ценовните и курсните разлики и ценовните промени на хартиите од вредност) на крајот на третиот квартал на 2019 година бележат раст и во однос на крајот на јуни и во однос на крајот на претходната година. Анализирани преку факторите на промена, растот на девизните резерви во третиот квартал е одраз на остварениот откуп на девизи на девизниот пазар од страна на Народната банка, додека во спротивна насока делуваше редовното отплаќање на обврските на државата врз основа на надворешен долг. Анализата на показателите за адекватноста покажува дека тие и понатаму се наоѓаат во сигурна зона. Во однос на расположливите податоци од надворешниот сектор за третото тримесечје од годината, податоците за менувачкиот пазар заклучно со септември упатуваат на остварување повисоки приватни трансфери во однос на проектираните за третиот квартал. Истовремено, податоците за надворешнотрговската размена за јули и август упатуваат на можност за остварување поголем трговски дефицит од очекуваниот, согласно со априлската проекција.

Во однос на движењата во монетарниот сектор, финалните податоци за август покажуваат месечен раст на **вкупните депозити** од 1,4%. Месечниот раст пред сè произлегува од зголемувањето на депозитите на претпријатијата, односно од депозитите во домашна валута. На годишна основа, вкупните депозити во август се повисоки за 10,1%, што е над проектираниот годишен раст од 9,7% за третиот квартал од 2019 година. Во однос на кредитниот пазар, согласно со измените во регулаторниот третман на сомнителните и спорни побарувања на банките, **вкупните кредити** на приватниот сектор во август остварија мал месечен пад од 0,2%. Од секторски аспект, падот на кредитите е резултат на намалувањето на кредитите одобрени на претпријатијата, при позитивен придонес на кредитите на домаќинствата. На годишна основа, вкупните кредити во август се повисоки за 6,4%. Доколку се исклучи ефектот од регулаторните промени, растот на вкупните кредити е во согласност со проектираниот годишен раст за третиот квартал од 2019 година (од 8%), согласно со априлската проекција.

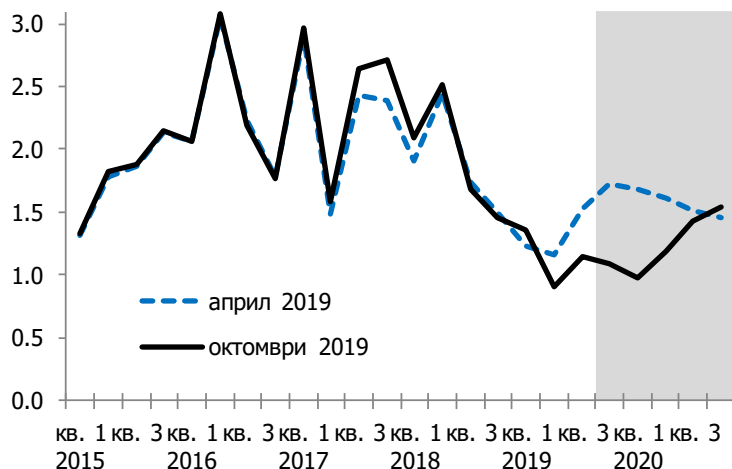
Во Буџетот на Република Северна Македонија во периодот јануари-август беше остварен дефицит од 9.028 милиони денари. Буџетскиот дефицит во најголем дел беше финансиран со користење на депозитите на државата кај Народната банка и преку задолжување на државата на домашниот финансиски пазар. Остварениот буџетски дефицит претставува 51% од планираниот со Буџетот за 2019 година.

Последните макроекономски показатели и оценки упатуваат на одредени отстапувања во однос на проектираната динамика, но согледувањата за амбиентот за спроведување на монетарната политика главно се непроменети во однос на претходните оценки. Движењата на девизниот пазар и натаму се поволни, а девизните резерви сè уште се во сигурната зона. Во однос на економската активност, остварениот раст во првата половина од 2019 година од 3,6% е поумерен од проектираниот за овој период од годината, а сигналите од расположливите високофреквентни показатели за јули-август засега се поволни и упатуваат на натамошен економски раст. Во однос на инфлацијата, тековно ризиците се оценуваат како претежно надолни, при пониски остварувања заклучно со септември 2019 година во однос на проекцијата и ревизии главно во надолна насока кај надворешните влезни претпоставки за следниот период. Во рамки на монетарниот сектор, остварувањата кај депозитите се умерено подобри во однос на проектираните, додека растот на кредитите засега е малку понизок во однос на проекциите. Доколку се исклучи ефектот од регулаторните промени, растот на кредитите е во согласност со проектираниот за третиот квартал од годината.

Поволни сигнали за економската активност во третиот квартал на 2019 година

*Податоците за првите два месеца од третиот квартал на 2019 година од аспект на понудата, упатуваат на поволни движења во домашната економија. **Индустриското производство** расте забрзано, поттикнато од повољните остварувања во енергетскиот сектор и преработувачката индустрија. Умерено забрзување на годишниот раст се забележува и кај **прометот во вкупната трговија**, при позитивни придвижувања кај сите три видови трговија (трговија на големо, трговија на мало и трговија со моторни возила). По падот кај градежништвото во вториот квартал, во јули **вредноста на извршените градежни работи** бележи двоцифрена стапка на раст на годишна основа, којашто ги одразува повољните остварувања кај високоградбата. Воедно, во јули засилено расте и вкупниот промет во **угостителството**.*

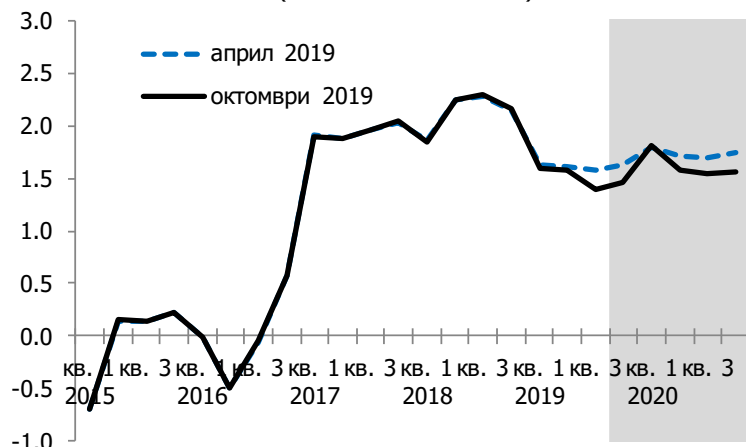
Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Согласно со најновите оценки, кај **странската ефективна побарувачка се очекува раст од 1,1% за 2019 година и 1,3% за 2020 година**. Во споредба со априлските проекции е направена надолна ревизија (1,4% и 1,6%, соодветно), што во најголема мера се должи на очекувањата за понизок економски раст во Германија (од 0,8% и 1,1% во 2019 и 2020 година, соодветно во април, на 0,4% и 0,8%, соодветно во октомври).

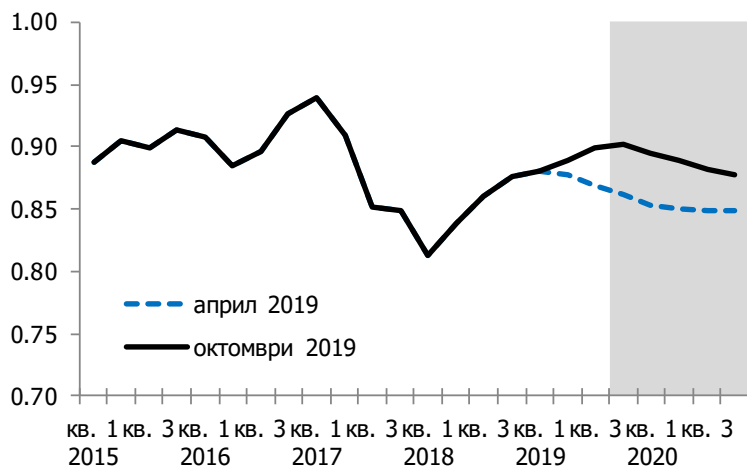
Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Во поглед на **странската ефективна инфлација, оценките за 2019 и 2020 година изнесуваат 1,5% и 1,6%**, соодветно и се минимално коригирани надолу во споредба со априлските оценки (1,6% и 1,8%, соодветно). Надолната корекција за 2019 година е одраз главно на понискиот очекуван раст на цените кај Хрватска, Грција и Италија, додека за 2020 година инфлацијата е надолно ревидирана кај речиси сите земји.

Курс евро/САД-долар

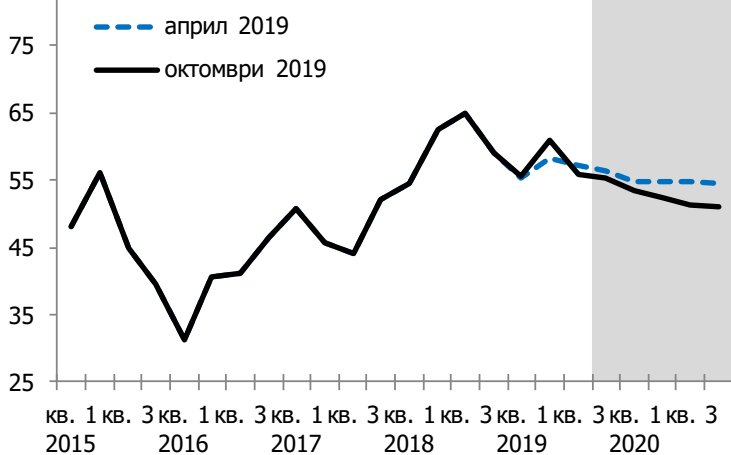

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Според последните оценки за девизниот курс евро/САД-долар, е направена нагорна ревизија во однос на проекциите од април. Така, за 2019 година, сега се очекува поголема апрецијација на САД-доларот во однос на еврото, додека за 2020 година, нешто помала депрецијација во споредба со април. Ваквото поместување во најголем дел е одраз на несигурноста произлезена од натамошните трговски тензии помеѓу САД и Кина, поволните економски остварувања во САД, послабите економски остварувања и очекувања во еврозоната, како и видувањата за поумерена монетарна експанзија од страна на ФЕД.

Нафта „брент“

(квартален просек, евра/барел)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

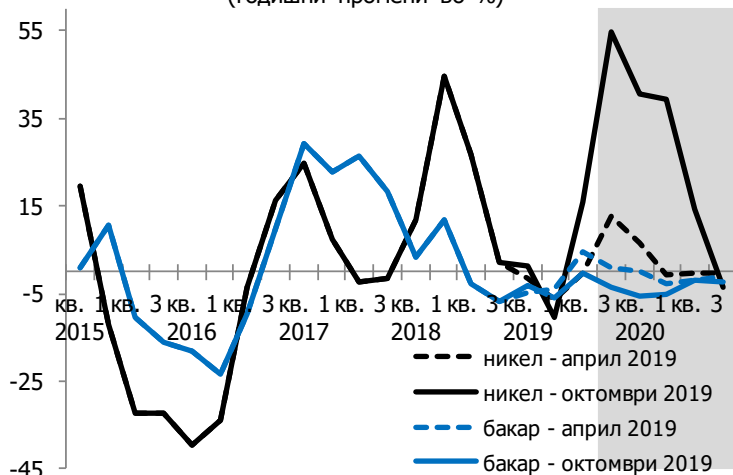
Според најновите оценки, кај цената на нафтата² за 2019 година е направена надолна ревизија на цените изразени во САД-долари, додека изразени во евра се исти, во споредба со априлските проекции, што е резултат на ефектот од девизниот курс, односно очекувањата за апрецијација на американскиот долар во однос на еврото.

За 2020 година, цените се ревидирани надолу, при што сега се очекува поголем пад на цените од предвидениот во април. Надолната ревизија во најголема мера е одраз на очекувањата за забавување на глобалниот раст, неизвесноста во трговските односи помеѓу САД и Кина, побрзото обновување на производството во Саудиска Арабија³ од очекуваното, како и објавата за зголемување на залихите во САД.

² За анализата на цените на нафтата, металите и примарните прехранбени производи се користат разни извештаи на ММФ, Светската банка, ФАО, ОПЕК, ЕЦБ и на специјализирани меѓународни економски портали.

³ На 14 септември 2019 година, беа извршени напади врз два нафтени објекти на Саудиска Арабија, при што беше проценето дека повеќе од половината од дневното производство на Саудиска Арабија е погодено, што претставува повеќе од 5% од светската понуда на нафта. Иако се очекуваше дека обновата на производството ќе трае со недели, па и месеци, сепак до крајот на септември целосно е обновено изгубеното производство и производствените капацитети се на ниво од пред нападите.

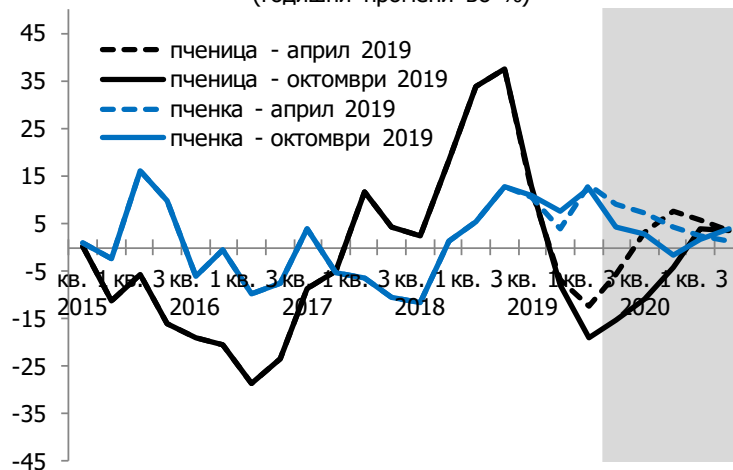
Цени на никелот и бакарот во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Цените на никелот за 2019 и 2020 година се ревидирани во нагорна насока, така што сега се очекува значително поголем раст од претходно очекуваниот во април. Нагорната ревизија на цените е резултат на солидната побарувачка и очекувањата за намалена понуда⁴, како и намалените залихи. **Од друга страна, цените на бакарот за 2019 и 2020 година се ревидирани во надолна насока,** при што се очекува поголем пад на цената на бакарот од очекуваниот во април, во најголема мера како резултат на очекувањата за забавување на глобалната економска активност, а особено на Кина, натамошните трговски тензии помеѓу САД и Кина и на зголемените геополитички ризици.

Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

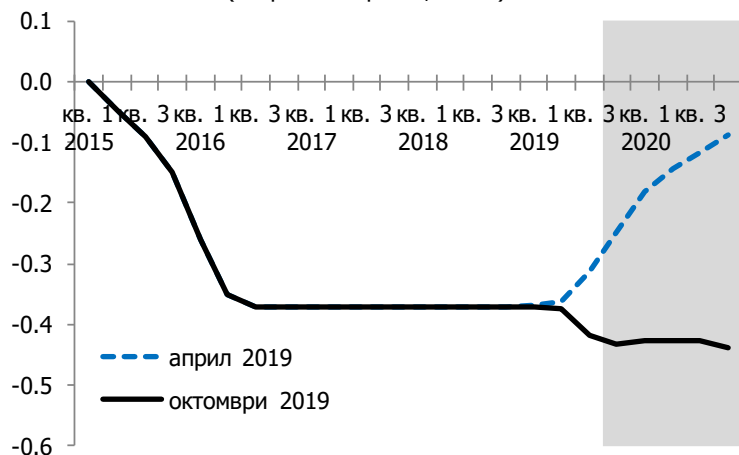

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Цените на пченицата и пченката за 2019 и 2020 година се ревидирани надолу. Така, во споредба со априлските проекции, кај **цената на пченицата** сега се очекува поголем пад во 2019 година и пад, наместо раст во 2020 година, што се должи на високата глобална понуда, како и на силната извозна конкуренција. Во однос на **цената на пченката** се очекува помал раст од оценетиот во април, во најголем дел како резултат на поволните изгледи за принос во САД и Бразил и очекувањата за повисоки залихи.

⁴ На 2 септември 2019 година официјално беше објавено дека од почетокот на 2020 година ќе се воведо целосна забрана за извоз на руда на никел од страна на Индонезија. Исто така, од средината на септември 2019 година е суспендирана работата на неодредено време на неколку рудници за никел во јужниот дел на Филипините од страна на регионалната влада, којашто тековно врши ревизија на рударската политика заради донесување закон за одговорност во рударството.

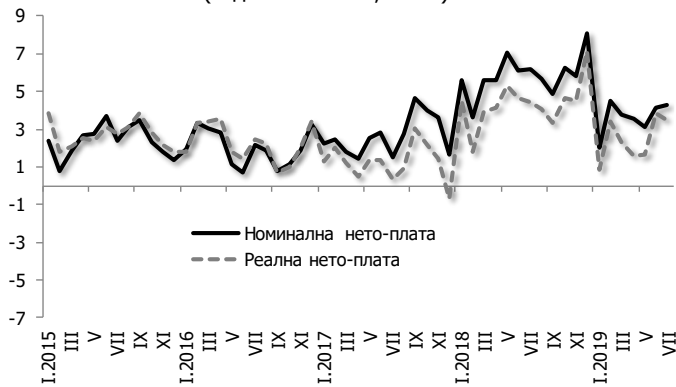
Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Според последните оценки, **очекуваниот едномесечен ЕУРИБОР** за 2019 година е минимално ревидиран надолу (-0,4% наспроти -0,32% според априлските проекции), а поголема надолна ревизија е направена за 2020 година (-0,43% наспроти -0,13% според априлските проекции). Надолната ревизија произлегува од одлуката на ЕЦБ од состанокот на 12.9.2019 година за намалување на депозитната каматна стапка за 10 б.п., на нивото од -0,5%, при што се очекува каматните стапки да се задржат на тековното или пониско ниво сè додека стапката на инфлација не се приближи кон нивото близу до, но под 2% за проектираниот период. Меѓу другите мерки, од 1 ноември повторно ќе се активира и програмата за квантитативно олеснување, во чии рамки ќе се откупуваат хартии од вредност во износ од 20 милијарди евра на месечна основа.

Просечна исплатена плата
(годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

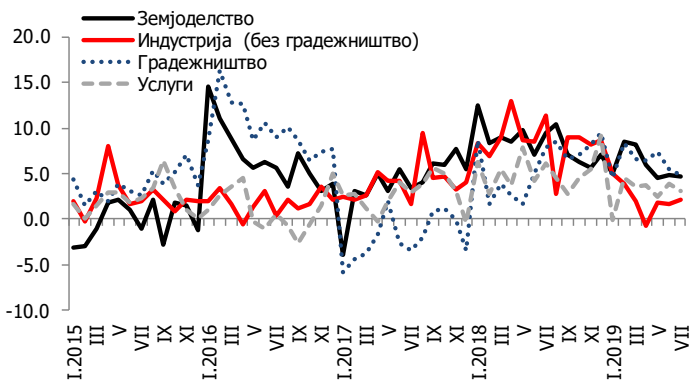
Просечната нето-плата во јули оствари номинален годишен раст од 4,3% (мало забрзување во однос на јуни кога растот изнесуваше 4,1%) што, како и досега, во еден дел се поврзува со годишното усогласување на растот на законски утврдената минимална нето-плата во април⁵, како и со зголемувањето на платите во одредени сегменти од јавниот сектор⁶.

Од аспект на структурата, раст на платите беше забележан кај речиси сите дејности⁷, а најизразен беше кај дејностите за здравствена и социјална заштита, „објекти за сместување и сервисни дејности со храна“, „транспорт и складирање“, како и кај трговијата и преработувачката индустрија.

При мал раст на трошоците на живот на годишно ниво, **нето-платата во јули забележа реален годишен раст од 3,5%.**

Остварувањата кај платите во јули засега се повисоки од очекуваните движења за третиот квартал на 2019 година според априлската проекција.

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

⁵ Износот на минимална плата согласно со Законот за минимална плата („Службен весник на РСМ“ бр. 59/19) којшто се исплаќа за периодот април 2019 до март 2020 година изнесува 17.943 денари во бруто-износ, односно 12.507 денари нето-плата (пред овој период, минималната плата изнесуваше 17.370 денари бруто и 12.165 денари нето) согласно со усогласувањето со порастот за претходната година на просечно исплатената плата во РСМ, индексот на трошоци на живот и реалниот пораст на БДП (со една третина од порастот од секој показател, соодветно).

⁶ Зголемување на платите од 5% имаше за вработените во здравството, образованието и во градинките почнувајќи со септемвриската плата во 2018 година. Согласно со Буџетот на РСМ за 2019 година, извршено е зголемување на платите на докторите специјалисти за 10% од јануари и покачување на платите за 5% на останатиот медицински персонал во јавните здравствени установи со исплатата на јануарската плата во 2019 година (планирано е дополнително зголемување на платите на докторите специјалисти за 5%, почнувајќи со исплатата на септемвриската плата во 2019 година). Исто така, согласно со одлуката на Владата на РСМ донесена во мај 2019 година, извршена е нивелација на платите на околу 2.900 вработени од областа на културата, од националните и од локалните установи, почнувајќи од априлската плата за 2019 година. Покрај тоа, со измените и дополнувањата на Законот за заштита на децата, започнувајќи со јунската плата, се зголемуваат за 16% платите на воспитувачите/ките, негувателите/ките, стручните работници/чки и соработници/чки, а согласно со Колективниот договор, зголемување на платата има и кај помошно-техничкиот персонал. Зголемување на платата од 22% добија и социјалните работници со исплатата на јунската плата, а планирано е од септември дополнително зголемување за 5%.

⁷ Намалување на платите во јули 2019 година е забележано кај дејностите „финансиски дејности и дејности на осигурување“ и „дејности во врска со недвижен имот“.

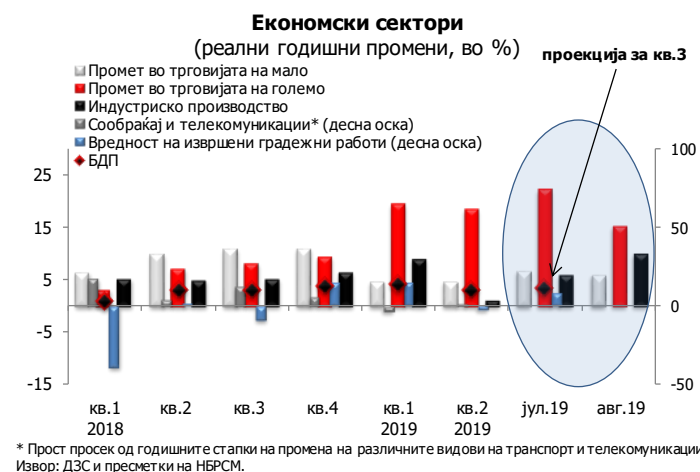

Високофреквентните податоци на страната на понудата и побарувачката коишто се расположливи за периодот јули-август 2019 година главно се поволни и засега упатуваат на позитивни движења во домашната економија. Во однос на согледувањата на економските субјекти за состојбата во економијата⁸, резултатите од анкетните истражувања за третиот квартал од годината се поумерени, но и натаму се во позитивната зона.

Расположливите високофреквентни показатели од страната на понудата главно упатуваат на поволни движења во третиот квартал од годината.

Во периодот јули-август 2019 година, продолжи и умерено забрза растот на прометот во **вкупната трговија** на годишна основа, при раст кај сите три категории (трговија на големо, трговија на мало и трговија со моторни возила).

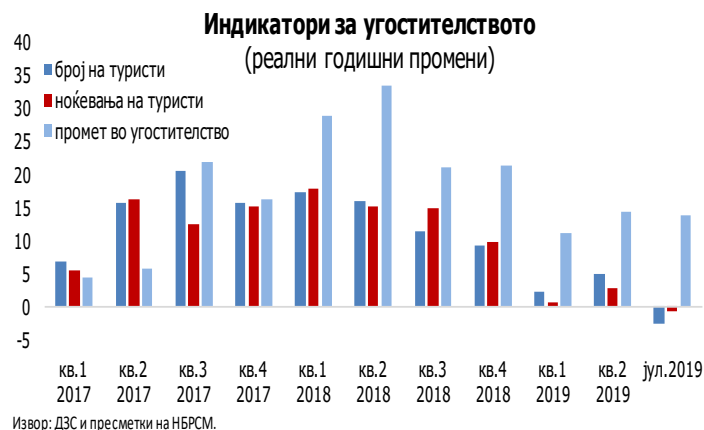
Поволни движења и забрзување на годишниот раст во периодот јули-август се забележуваат и кај **индустриското производство**, што главно се поврзува со растот на енергетскиот сектор и на преработувачката индустрија, а позитивен придонес има и рударството. Притоа, во рамките на преработувачката индустрија, највисок позитивен придонес во периодот јули-август беше забележан кај дејностите во кои се активни странските извозни капацитети (производство на моторни возила, приколки и полуприколки, производство на електрична опрема и производство на машини и уреди), а позитивен придонес имаа и производството на пијалаци, тутунски производи и производство на основни фармацевтски производи и препарати. Од друга страна, кај дел од традиционалните дејности е забележан пад на производството, при што позначителен негативен придонес има производството на прехранбени производи,

ИНДУСТРИСКО ПРОИЗВОДСТВО И ОСТАНАТИ ЕКОНОМСКИ ДЕЈНОСТИ	2017				2018				2019			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	јул.	авг.
	реални годишни промени во %											
Бруто домашен производ	1.0	-1.8	0.1	1.6	0.9	3.0	3.0	3.7	4.1	3.1	-	-
Индустриско производство	-1.5	3.7	-2.4	0.9	5.2	4.9	5.1	6.4	8.8	1.1	5.8	9.8
Извршени градежни работи	-24.5	-30.2	-19.5	-33.1	-39.6	0.9	-10.0	14.6	15.1	-3.3	7.9	-
Високоградба	-21.7	-27.7	-26.5	-12.5	3.2	6.1	-11.4	28.1	-9.3	5.1	36.9	-
Нискоградба	-26.1	-31.5	-15.6	-43.1	-65.2	-1.7	-9.3	4.5	58.3	-8.0	-6.6	-
Промет во трговијата - Вкупно*	3.0	4.4	4.7	3.9	4.9	8.8	8.6	10.0	13.5	12.6	15.5	11.1
Промет во трговијата на мало*	-3.9	-1.9	-2.5	-1.6	6.4	9.9	10.8	10.9	4.7	4.6	6.7	5.9
Промет во трговијата на големо*	8.9	10.4	11.2	8.4	3.2	7.1	8.2	9.3	19.4	18.5	22.3	15.1

* реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

⁸ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондериран просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги). Почнувајќи од јануари 2019 година, Европската комисија изврши ревизија на структурата на показателот за доверба на потрошувачите, а преку овој составен елемент и на композитниот показател на економска доверба. Повеќе информации за новата методологија може да се најдат на следнава врска: https://ec.europa.eu/info/files/reviced-consumer-confidence-indicator_en

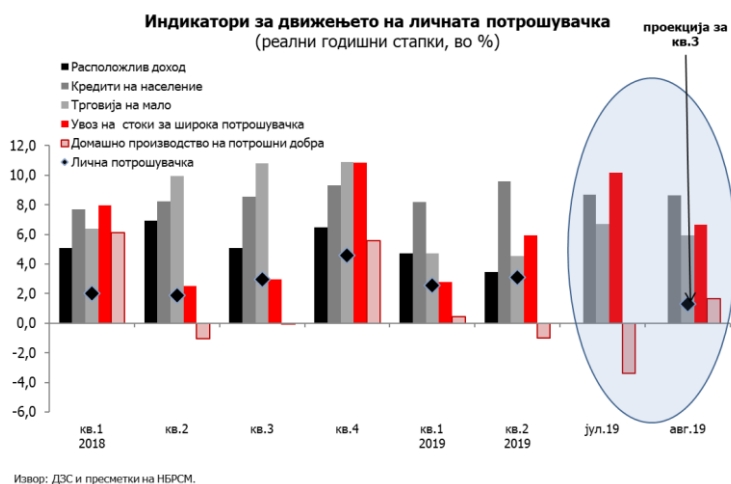
облека, кожа, како и производството на метали.

По падот во вториот квартала на 2019 година, во јули 2019 година активноста во **градежниот сектор** бележи зголемување на годишна основа. Поволните поместувања кај вкупните извршени градежни работи се должат на растот кај високоградбата, додека нискоградбата имаше негативен придонес.

Од друга страна, кај **угостителството** се забележува умерено намалување на бројот на туристи и бројот на ноќевања во јули, но сепак кај прометот во угостителството е забележан раст на годишна основа.

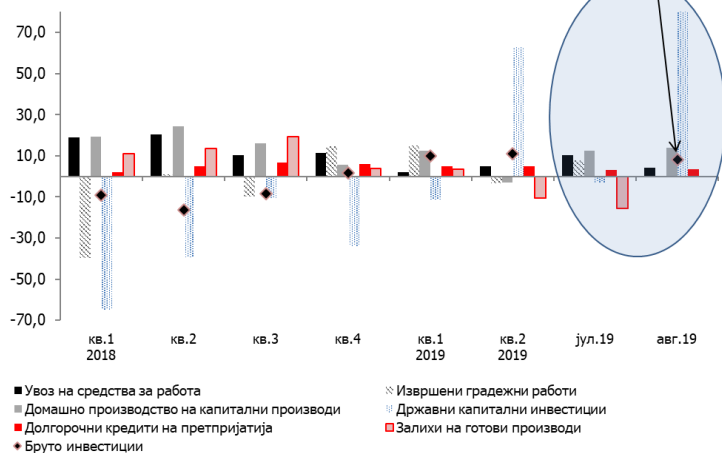
Исто така, расположливите показатели за **агрегатната побарувачка** укажуваат на продолжување на поволните движења и во третиот квартал од годината.

Во рамки на показателите за движењата кај **личната потрошувачка**⁹, раст се забележува кај речиси сите извори на финансирање на потрошувачката. Така, од главните категории на расположливиот доход, забрзување на растот е забележан кај платите и масата на пензии, а продолжи и стабилниот раст на кредитирањето на населението. Краткорочните показатели за динамиката на личната потрошувачка исто така се поволни, при забрзување на растот на трговијата на мало, увозот на стоки за широка потрошувачка, а раст е забележан и кај бруто-приходите од ДДВ. Од друга страна, домашното производство на потрошни добра бележи мал пад.

⁹ Податоците за платите се заклучно со јули 2019 година, додека, пак, податоците за кредитите на население, пензиите, трговијата на мало, домашното производство на потрошни добра, увозот на стоки за широка потрошувачка и бруто-приходите од ДДВ се однесуваат на периодот јули-август 2019.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Високофреквентните податоци за **бруто-инвестициите**¹⁰ во периодот јули-август 2019 година исто така се поволни. Така, раст е забележан кај градежниот сектор, домашното производство на капитални добра, увозот на производи за инвестиции, како и кај државните капитални инвестиции. Исто така, и натаму растат долгорочните кредити одобрени на претпријатијата, како и индустриското производство. Од друга страна, единствен пад кај краткорочните показатели за динамиката на инвестициите е забележан кај данокот на добивка.

Податоците за **надворешнотрговската размена** во јули-август 2019 година упатуваат на потенцијално проширување на дефицитот во третиот квартал, на годишна основа, во услови на повисок номинален раст на увозот од извозот на стоки.

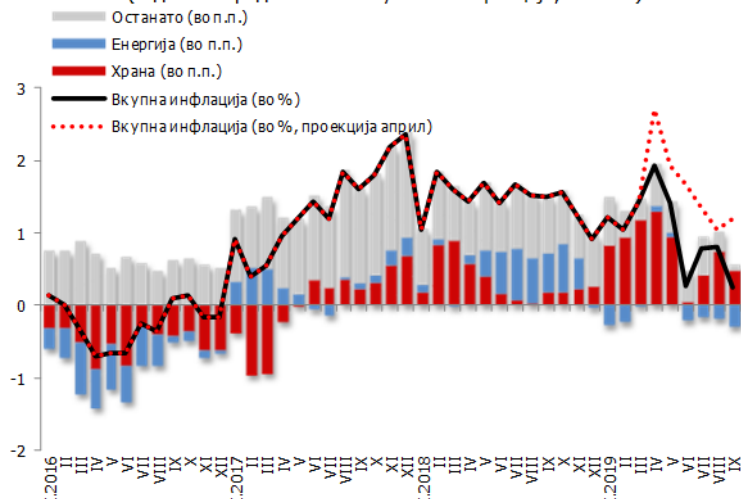
Буџетските остварувања во периодот јули-август 2019 година упатуваат на годишен раст на **јавната потрошувачка** во третиот квартал, во услови на раст кај главните категории¹¹ на јавната потрошувачка.

¹⁰ Податоците за извршени градежни работи се заклучно со јули 2019 година, додека, пак, податоците за долгорочните кредити на претпријатија, државните капитални инвестиции, индустриското производство, увозот на стоки за инвестиции и домашното производство на капитални производи се однесуваат на периодот јули-август 2019 година.

¹¹ Во периодот јули-август 2019 година, единствено кај трансферите до ПИОМ беше забележан пад.

Стапка на инфлација

(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

Во септември 2019 година, **домашните потрошувачки цени** се намалија за 0,6%¹² (наспроти месечниот раст од 0,3% во претходниот месец)...

...во најголема мера поради намалувањето на месечна основа забележано кај базичната инфлација, а мал негативен придонес имаат и цените на прехранбената компонента и цените на енергетската компонента на инфлацијата.

Инфлација и цени на храната и енергијата

(годишни промени, во %)

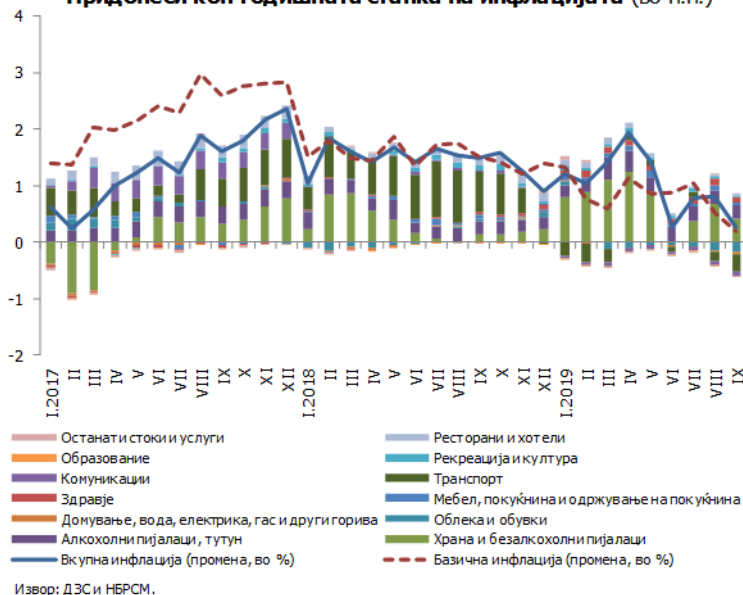

Годишната стапка на инфлација во септември изнесува 0,3% (наспроти 0,8% во август), што претставува надолно отстапување во однос на априлската проекција.

Гледано структурно, надолно отстапување во однос на проекцијата има кај сите три главни ценовни компоненти. Притоа, отстапувањето е поголемо кај цените на храната и кај цените на енергијата, во споредба со отстапувањето кај базичната инфлација.

¹² Гледано по групи производи, најголем придонес кон месечното намалување на цените во септември има намалувањето на цените на воздушниот сообраќај, цените на овошјето и зеленчукот, како и пониските цени на туристичките аранжмани и на услугите за сместување.

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

Базичната стапка на инфлација во септември бележи намалување од 0,9% на месечна основа, додека годишниот раст се сведе на 0,2% (од 0,5% во август). Највисок позитивен придонес за годишниот раст на базичната инфлација во септември имаат цените на тутунот¹³, а во помала мера придонесуваат и цените на автомобилите, угостителските услуги, но и цените на здравствените и болничките услуги. Од друга страна, најголем негативен придонес имаат цените на облеката и обувките и цените на транспортните услуги.

Странски ефективни* и домашни цени на храна

(индекси, 2005 = 100)

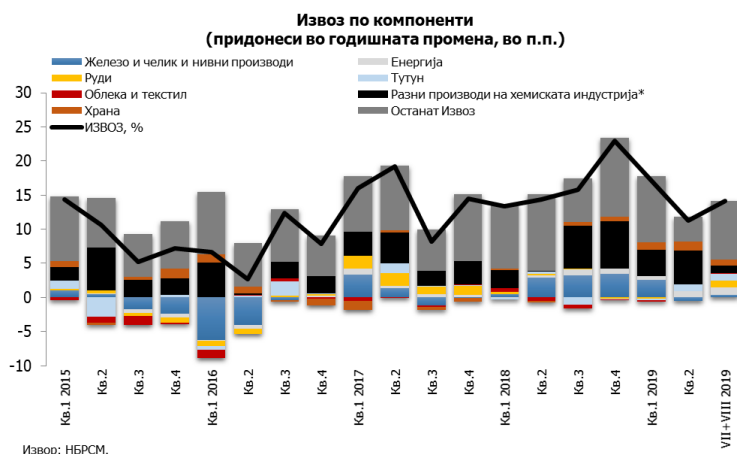
* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондериран збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на Северна Македонија.

Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРСМ.

Очекуваните движења на цените на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата за 2019 година главно се ревидирани во надолна насока.

Во услови на пониска тековна инфлација од проектираната во април, како и главно надолни ревизии кај надворешните влезни претпоставки, тековно ризиците во однос на проекцијата на инфлацијата за 2019 година се оценуваат како претежно надолни. Сепак, и натаму е неизвесно движењето на светските цени на примарните производи.

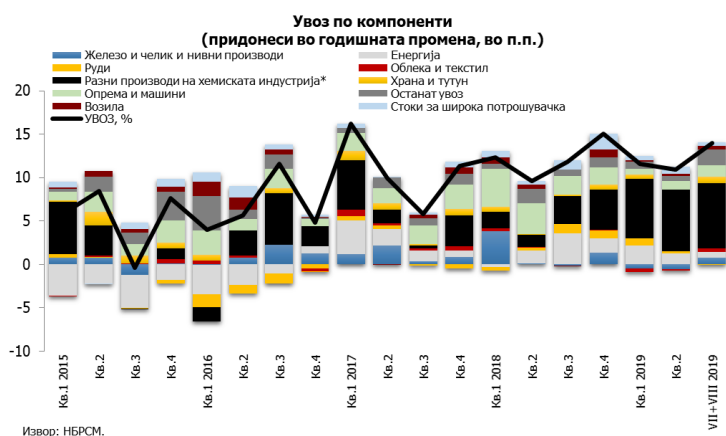
¹³ Годишниот раст на цената на тутунот во август е одраз на покачувањето на цените на цигарите во април и мај 2019 година, согласно со предвиденото годишно зголемување на акцизите на цигарите за 0,20 денари/парче, заклучно со 1 јули 2023 година.

Во јули и август 2019 година, **дефицитот во надворешнотрговската размена забележа проширување од 13,5% на годишна основа**, при речиси подеднаква стапка на раст на извозот и увозот на стоки (во апсолутни износи, увозот на стоки оствари повисок раст од извозот на стоки).

Притоа, извозната компонента во текот на јули и август оствари годишен раст од 14,1%, во најголем дел поради повисокиот извоз на новите производствени капацитети во економијата, а помал раст забележаа и повеќето од традиционалните извозни сектори, како и извозот на енергија.

Во споредба со априлската проекција, остварувањата во јули и август 2019 година се повисоки од очекуваниот извоз за овој период. Позначителни нагорни отстапувања се забележуваат кај извозот на дел од новите производни капацитети, како и кај извозот на енергија, руди и храна.

Увозот на стоки во јули и август 2019 година забележа раст од 14,0% на годишна основа, одразувајќи го растот кај повеќето увозни категории, а пред сè повисокиот суровински увоз за новите индустриски капацитети и повисокиот увоз на храна, енергија и железо и челик.

Увозот на стоки во јули и август е повисок од очекуваниот според априлската проекција, како резултат на нагорните отстапувања кај суровинскиот увоз на дел од новите извозни капацитети, како и повисокиот енергетски увоз.

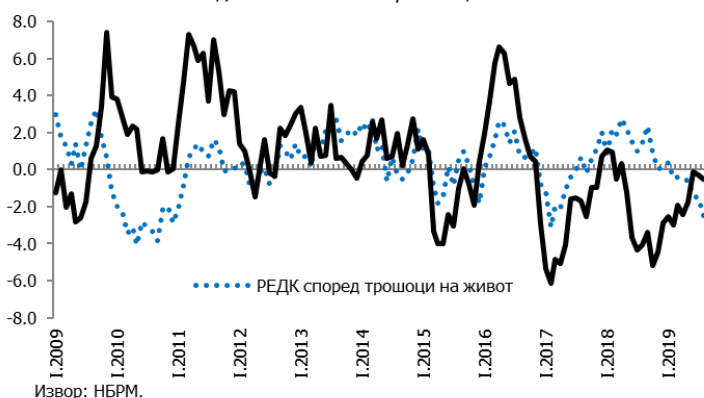
Остварувањата на компонентите на надворешнотрговската размена во текот на јули и август 2019 година засега упатуваат на можност за остварување повисок трговски дефицит од очекуваниот согласно со априлската проекција.

РЕДК
(2010=100)

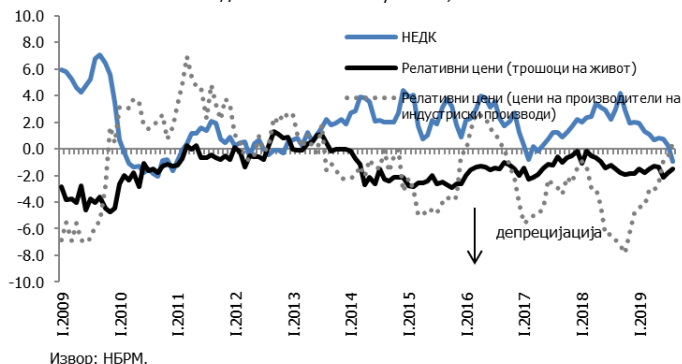
РЕДК

годишна стапка на промена, во %

НЕДК и релативни цени

годишни стапки на промена, во %

РЕДК, без примарни производи
(2010=100)

Во август 2019 година, показателите за ценовната конкурентност на домашната економија забележаа подобрување на годишна основа. Индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот депрецира за 2,5%, додека индексот на РЕДК пресметан со цените на производителите на индустриски производи забележа помала депрецијација од 0,5%. Ваквите движења кај РЕДК дефлациониран со трошоците на живот се должат на поволните промени кај релативните цени (релативните трошоци на живот се пониски за 1,5%), додека релативните цени на индустриските производи се повисоки за 0,4%. Во исто време НЕДК забележа депрецијација од 1,0%, што во најголем дел е резултат на апрецијацијата на турската лира и руската рубља во однос на денарот.

Индексите на РЕДК пресметани со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарните производи, во август 2019 година, забележаа дивергентни движења. Така, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот забележа депрецијација од 2,0%, додека

РЕДК, без примарни производи
годишна стапка на промена, во %

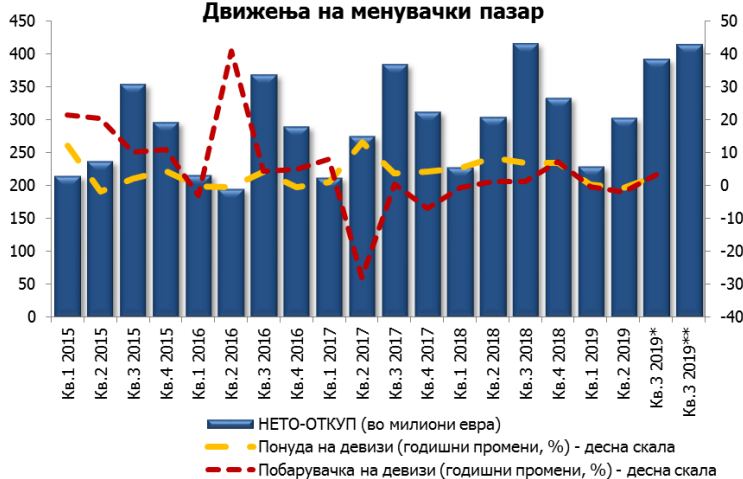
РЕДК дефлациониран со цените на индустриските производи не забележаа поголема промена. Притоа, релативните трошоци на живот се пониски за 1,4%, додека релативните цени на производителите на индустриски производи се повисоки за 0,5%, при депресијација на НЕДК од 0,6%, на годишна основа.

НЕДК и релативни цени, без примарни производи
годишни стапки на промена, во %

Остварениот нето-откуп на менувачкиот пазар во третиот квартал од 2019 година изнесува 433,7 милиони евра, што претставува раст од 13,4% на годишна основа. Ваквите остварувања произлегуваат од растот на понудата и побарувачката за девизи (13,5 и 14,3%, соодветно).

Движења на менувачки пазар

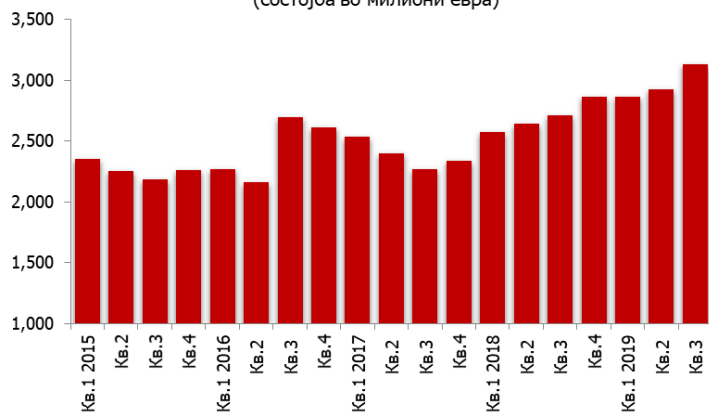

* последен расположлив податок 20.09.08.2019

** проекција април 2019

Извор: НБРСМ.

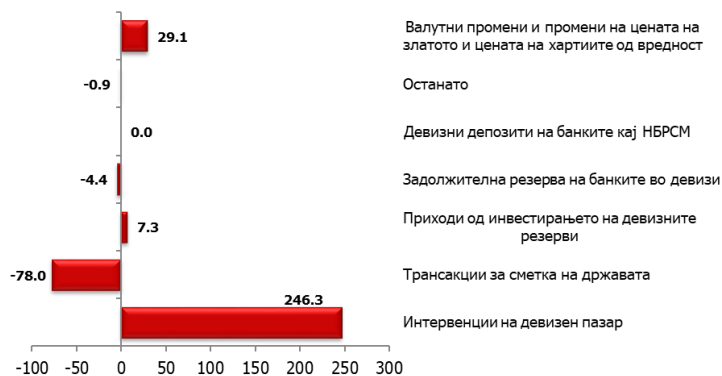
Бруто девизни резерви
(состојба во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

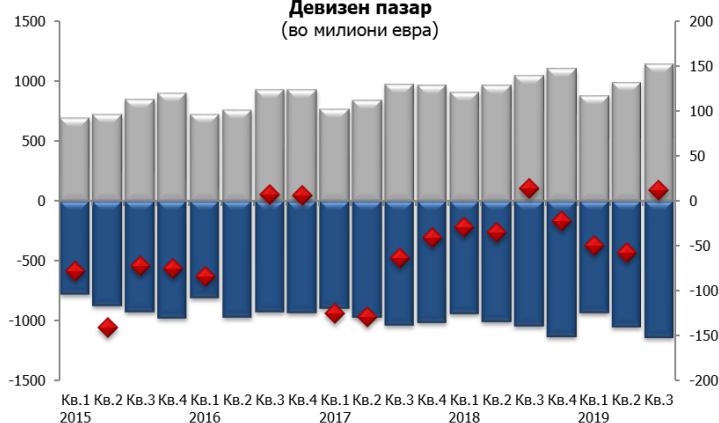
Состојбата на бруто девизните резерви на 30.09.2019 година изнесува 3.127,4 милиони евра, што во однос на крајот од вториот квартал претставува пораст од 199,3 милиона евра. Притоа, интервенциите на Народната банка на девизниот пазар со откуп на девизи и ценовни и курсни разлики и ценовни промени на хартиите од вредност позитивно влијаеја врз нивото на девизни резерви, додека трансакциите за сметка на државата делуваа во обратна насока. Останатите текови немаа позначајно влијание врз промените кај девизните резерви во анализираниот период.

Фактори на промена на девизните резерви во третиот квартал од 2019 година
(во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Девизен пазар
(во милиони евра)

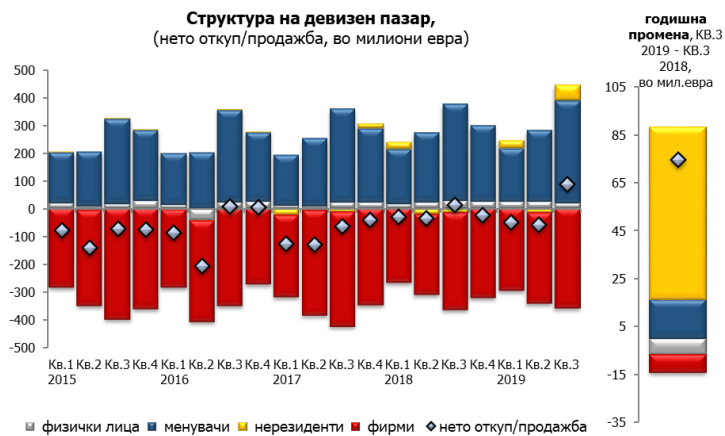

■ Вкупно продажба на девизи (лева скала)
■ Вкупно откуп на девизи (лева скала)
◆ Нето-откуп/продажба на девизи (десна скала)

Извор: НБРСМ.

Во третиот квартал од 2019 година, на девизниот пазар на банките е остварен нето-откуп на девизи од 93,7 милиони евра, што е повеќе за 79,9 милиони евра од истиот период од минатата година. Ваквата годишна промена се должи на повисокиот раст на понудата во однос на растот на побарувачката на девизи.

Структура на девизен пазар,
(нето откуп/продажба, во милиони евра)

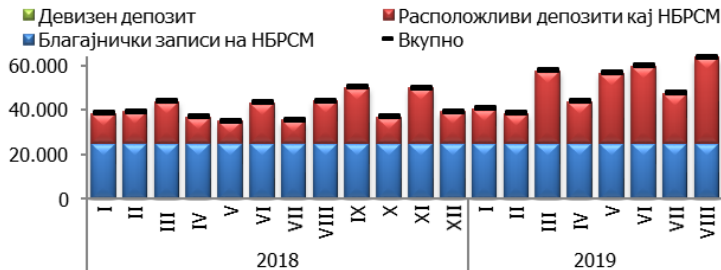

Извор: НБРСМ.

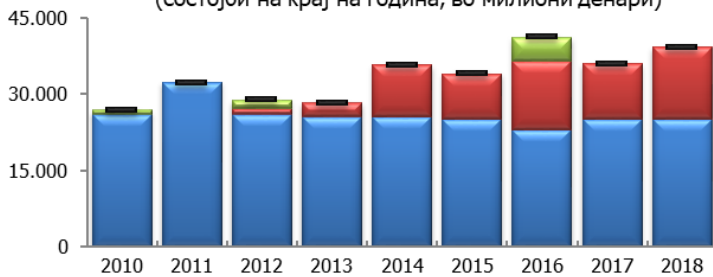
Секторската анализа покажува дека ваквите поместувања во најголем дел произлегуваат од повисокиот нето-откуп од нерезидентите.

Монетарни инструменти

(состојби на крај на месец, во милиони денари)

(состојби на крај на година, во милиони денари)

Извор: НБРСМ.

Состојбата на монетарните инструменти во август се зголеми, при поголем износ на пласирани средства на банките во депозити кај Народната банка. Состојбата на благајничките записи¹⁴ во август е непроменета. Со тоа, нивото на монетарните инструменти на крајот на август е околу проектираното за крајот на третиот квартал на 2019 година¹⁵.

Нето девизната актива на Народната банка на крајот на август е малку пониска од проектираната состојба за крајот на третиот квартал од 2019 година.

Вкупните депозити на државата кај Народната банка забележаа месечно намалување, со што нивната состојба на крајот на август е пониска во однос на проекцијата за крајот на третото тримесечје од 2019 година.

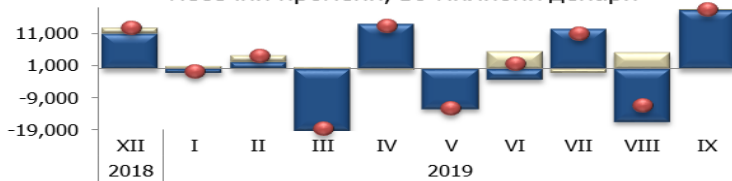
При намалување на вкупните резерви на банките кај Народната банка и речиси непроменети готови пари во оптек, состојбата на примарните пари се намали во споредба со претходниот месец. Како резултат на повисоките остварувања во претходните месеци, состојбата на примарните пари на крајот на август е малку повисока во споредба со проекцијата за крајот на третото тримесечје од 2019 година.

¹⁴ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 14 август 2019 година, беа понудени и продадени благајнички записи во износ од 25.000 милиони денари, со каматна стапка од 2,25% и рок на достасување од 28 дена.

¹⁵ Споредбите на остварувањата се во однос на априлската проекција на Народната банка.

Ликвидност на банки*

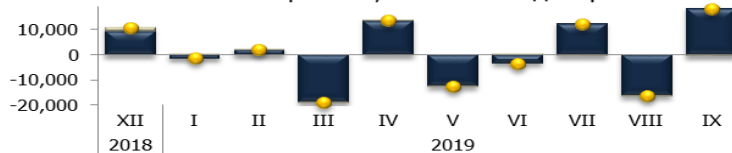
месечни промени, во милиони денари

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Монетарни инструменти*

месечни промени, во милиони денари

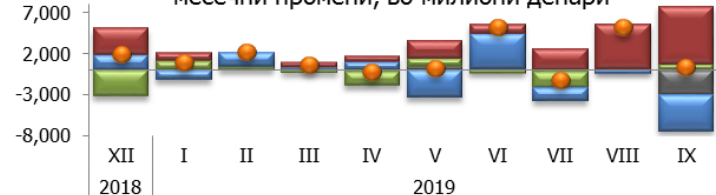

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Според оперативните податоци за тековите на ликвидност, **ликвидноста на банкарскиот систем во септември бележи раст**, како резултат на пониската состојба на монетарните инструменти (депозитите преку ноќ), при непроменета состојба на благајничките записи¹⁶. Автономните фактори, на нето-основа придонесоа за мало зголемување на ликвидноста на банките.

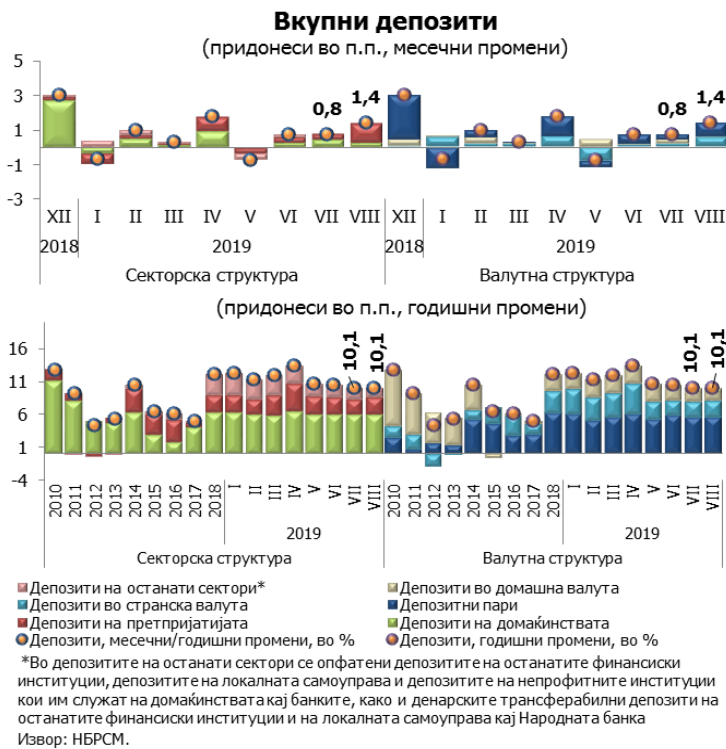
Автономни фактори*

месечни промени, во милиони денари

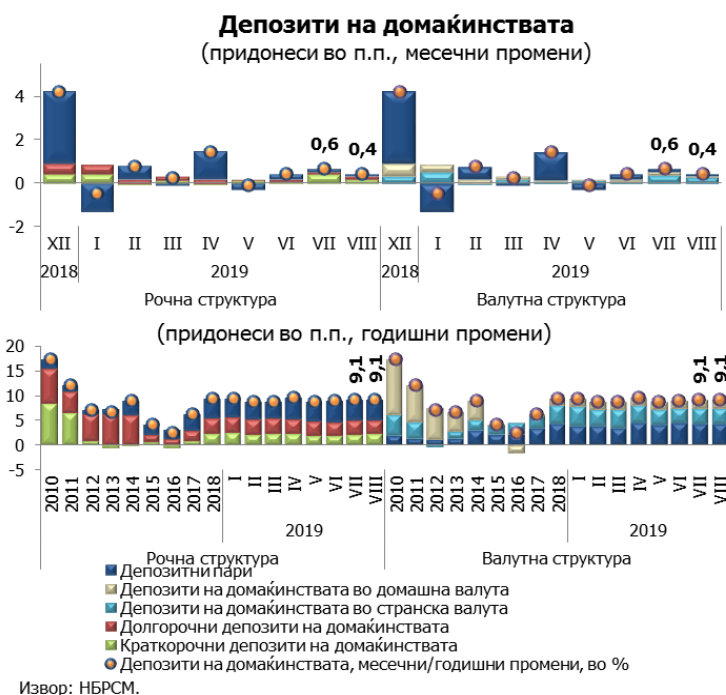
*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

¹⁶ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 11 септември 2019 година, беа понудени и продадени благајнички записи во износ од 25.000 милиони денари, со каматна стапка од 2,25% и рок на достасување од 28 дена.

Вкупните депозити¹⁷ во август остварија месечен раст од 1,4%, којшто пред сè произлегува од зголемувањето на депозитите на претпријатијата. Од валутен аспект, најголем придонес кон месечниот раст имаат депозитите во домашна валута (со вклучени депозитни пари). Во периодот јули-август вкупните депозити остварија раст којшто засега е повисок во споредба со проектираниот прираст за третиот квартал од годината.

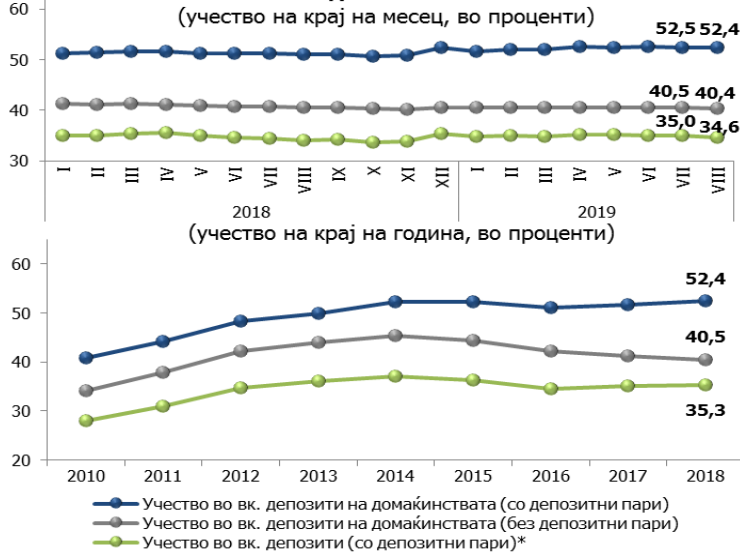
Годишната стапка на раст на вкупните депозити во август изнесува 10,1%, што е над проектираниот годишен раст за третиот квартал од 2019 година (од 9,7%). Од секторски аспект, растот во најголем дел произлегува од депозитите на домаќинствата. Гледано од валутен аспект, најголем дел од растот се должи на депозитите во домашна валута (вклучително и депозитните пари).

Депозитите на домаќинствата, во август, остварија месечен раст од 0,4%, којшто во најголем дел произлегува од девизните депозити, при умерен раст и на денарските депозити (со депозитни пари). Учеството на денарските депозити (со депозитни пари) во вкупните депозити на домаќинствата на крајот на август изнесува 52,4%, при што и овој месец беше стабилно. **На годишна основа, растот на депозитите на домаќинствата во август изнесува 9,1%.**

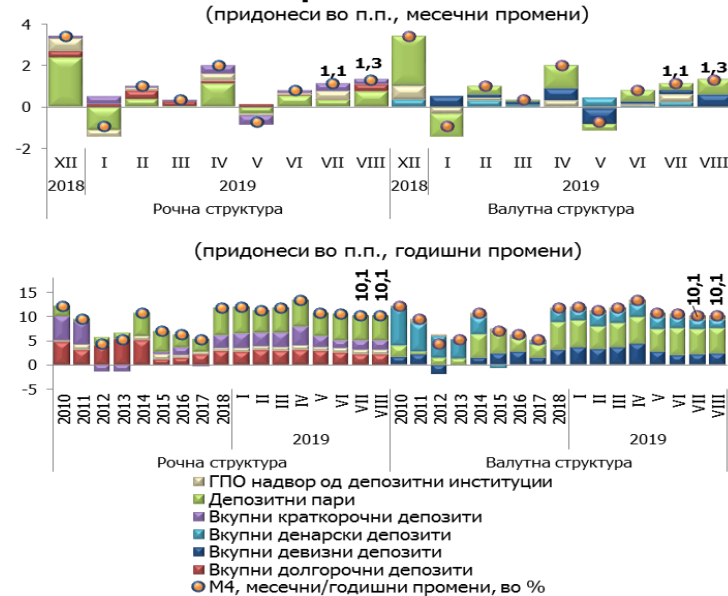
¹⁷ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspix.

Денарски депозити на домаќинствата/вкупни депозити

Паричната маса изразена преку најширокиот монетарен агрегат М4, во август оствари месечен раст од 1,3%. Растот во најголем дел е резултат на зголемувањето на депозитните пари и на долгорочните депозити. Од валутен аспект, растот главно произлегува од зголемувањето на денарската компонента. Учеството на денарскиот дел на паричната маса во вкупната парична маса М4 на крајот на август изнесува 64,2% (64,3% во претходниот месец). На годишна основа, паричната маса во август е повисока за 10,1%, што е над проектираниот годишен раст од 9,5% за третиот квартал од 2019 година.

Парична маса М4

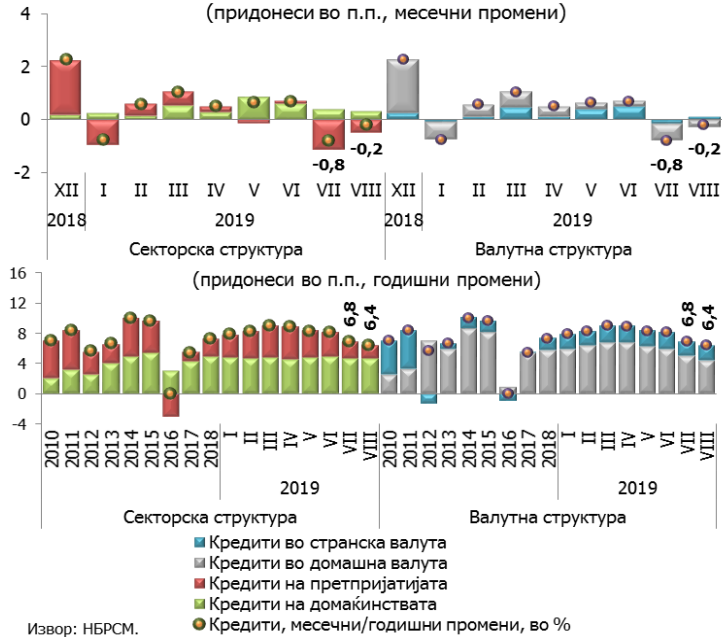

Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4

Вкупни кредити

(придонеси во п.п., месечни промени)

Извор: НБРСМ.

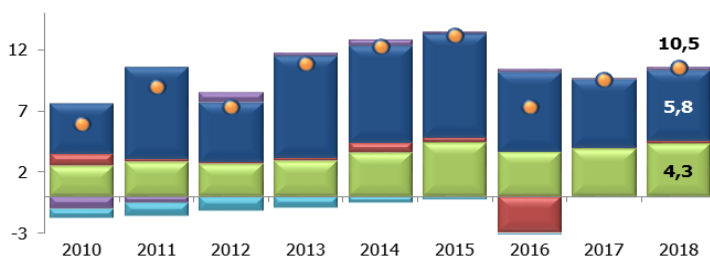
По растот во претходниот месец, вкупните кредити во август забележаа месечен пад од 0,2%. Намалувањето и овој месец е резултат на ефектот на регулаторните промени¹⁸. Од секторски аспект, падот на кредитите во целост е резултат на намалувањето на кредитите одобрени на претпријатијата, при позитивен придонес на кредитите на домаќинствата. Според валутната структура, падот на вкупните кредити во целост произлегува од кредитите во домашна валута, при мал раст на кредитите во странска валута. Во периодот јули-август вкупните кредити остварија пад, при проектиран квартален прираст на вкупните кредити во третиот квартал од годината. Доколку се исклучи ефектот од отписите, вкупните кредити во периодот јули-август бележат раст.

Кредити на домаќинствата*

(придонеси во годишни промени, во п.п.)

(придонеси во п.п., годишни промени)

*не се вклучени кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд
Извор: НБРСМ.

Годишната стапка на раст на вкупните кредити во август изнесува 6,4%. Од секторски аспект, растот во поголем дел е резултат на кредитите на домаќинствата, при позитивен придонес и од кредитите на претпријатијата. Од аспект на валутната структура, и натаму најмногу придонесува растот на кредитите во домашна валута, при мал позитивен придонес и на кредитите во странска валута. Доколку се исклучи ефектот од регулаторните промени, годишниот раст на вкупните кредити во август е во согласност со проектираниот годишен раст за третиот квартал од 2019 година (од 8%).

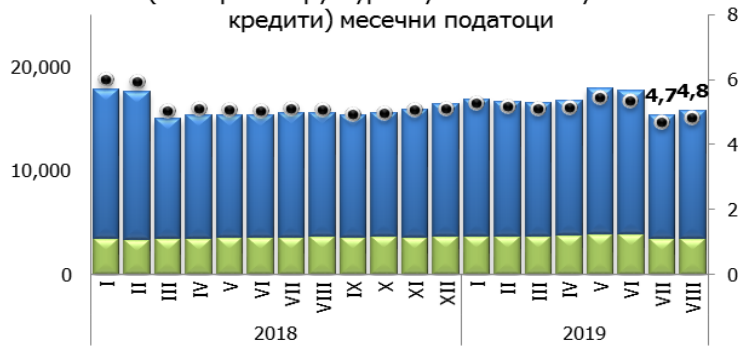
Годишниот раст на кредитите на домаќинствата¹⁹ во август изнесува 9,6%, исто како и во претходниот месец, при што и натаму во поголем дел произлегува од потрошувачките кредити, со придонес од 6,5 п.п.

¹⁸ На 9 август 2018 година, Советот на Народната банка ја усвои Одлука за методологијата за управување со кредитниот ризик, според која банките имаат обврска да ги пренесат од билансна во вонбилансна евиденција (и да продолжат да ги пренесуваат) сите побарувања коишто се целосно резервирани подолго од една година. Примената на одлуката започна од јули 2019 година. И покрај преносот на вонбилансна евиденција на овие побарувања, банките го задржуваат правото за нивна наплата.

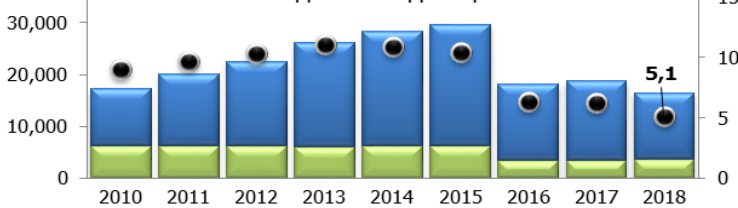
¹⁹ Без кредитите на самостојни вршители на дејност со личен труд.

Сомнителни и спорни побарувања

(секторска структура и учество во вкупни кредити) месечни податоци

годишни податоци

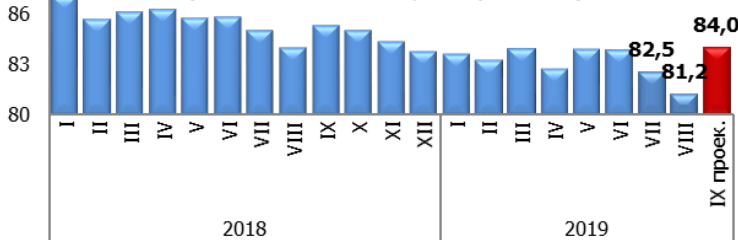

■ Сомнителни и спорни побарувања на претпријатијата во милиони денари, лева скала
 ■ Сомнителни и спорни побарувања на домаќинствата во милиони денари, лева скала
 ● Учество на сомнителните и спорните побарувања во вкупните кредити во %, десна скала
 Извор: НБРСМ.

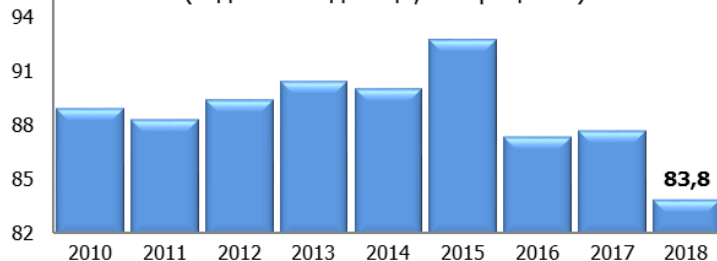
Учеството на сомнителните и на спорните побарувања во вкупните кредити во август минимално се зголеми (од 4,7% на 4,8%), при што и натаму најголемиот дел се нефункционални кредити на секторот „претпријатија“, додека учеството на нефункционалните кредити на секторот „домаќинства“ е значително помало.

Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити

(месечни податоци, во проценти)

(годишни податоци, во проценти)

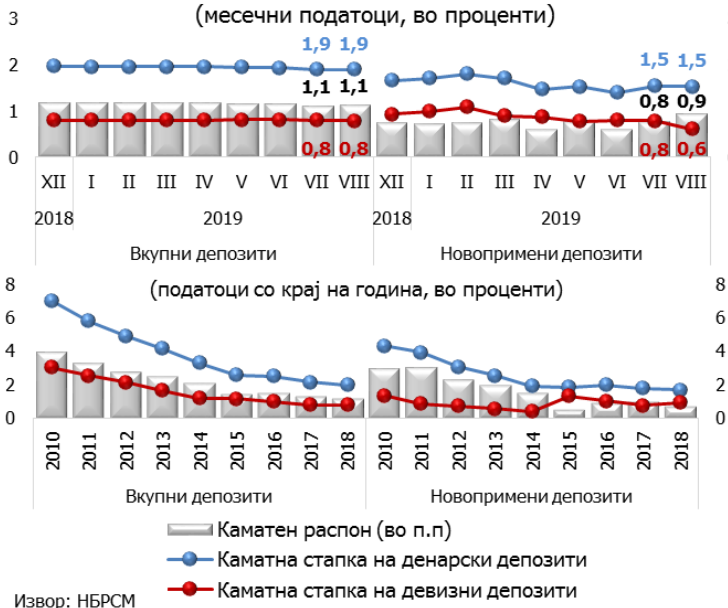

Извор: НБРСМ.

Показателот за искористеноста на депозитниот потенцијал на банките за кредитирање на приватниот сектор и во август забележа пад (од 82,5% на 81,2%). Доколку се исклучи ефектот врз кредитите од регулаторните промени, искористеноста на депозитниот потенцијал би изнесувала 82,3% (83,4% во јули), при значително побрз раст на депозитите во однос на прирастот кај кредитите. За третиот квартал од 2019 година проекцијата за овој показател изнесува 84%.

Каматни стапки на вкупните депозити

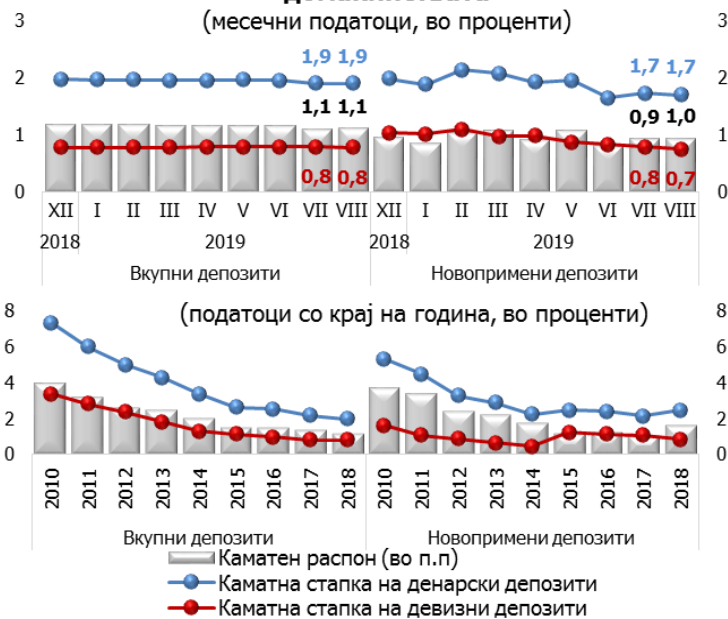
(месечни податоци, во проценти)

Извор: НБРСМ

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата

(месечни податоци, во проценти)

Извор: НБРСМ

Во август, каматните стапки на вкупните депозити (денарски и во странска валута)²⁰ не забележаа промени во однос на претходниот месец. За **новопримените вкупни депозити**, каматниот распон забележа минимално проширување во однос на претходниот месец (од 0,8 п.п. на 0,9 п.п.), при намалување на каматната стапка на новопримените девизни депозити (од 0,8% во јули на 0,6% во август) и непроменетост на каматната стапка на денарските депозити²¹.

Каматните стапки на вкупните депозити на домаќинствата исто така не забележаа промени во однос на претходниот месец. За **новопримените депозити на домаќинствата**, каматната стапка на девизните депозити се намали за 0,1 п.п., додека каматната стапка на денарските депозити остана иста, така што каматниот распон малку се прошири (од 0,9 п.п. на 1,0 п.п.).

Каматната стапка на вкупните кредити одобрени на домаќинствата во август изнесува 5,8% и забележа минимално надолно поместување во однос на претходниот месец (5,9%). Каматната стапка на вкупните кредити на претпријатијата во август изнесува 4,4%, исто како во претходниот месец. За **новоодобрените кредити**²² во август, каматната стапка за домаќинствата е пониска за 0,1 п.п. и изнесува 5,2%, додека каматната стапка на претпријатијата се задржа на нивото од 4,2%.

²⁰ Податоците за каматните стапки се согласно со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

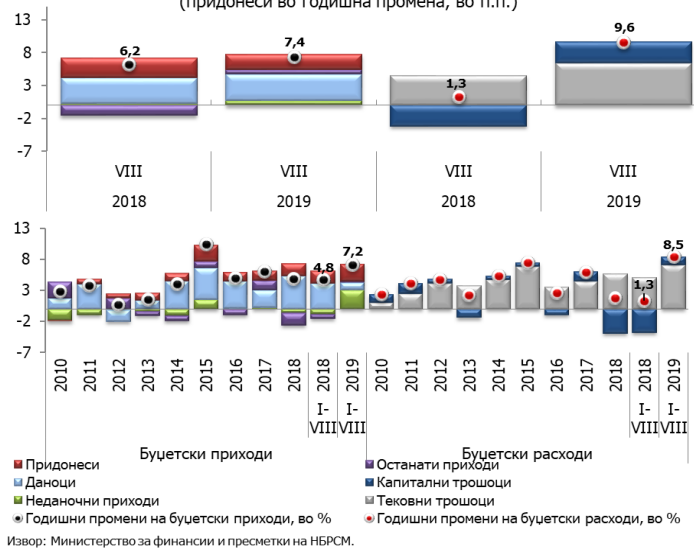
²¹ Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да варира) и нивната каматна стапка.

²² Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрени кредити (којшто од месец во месец може да варира) и нивната каматна стапка.

Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

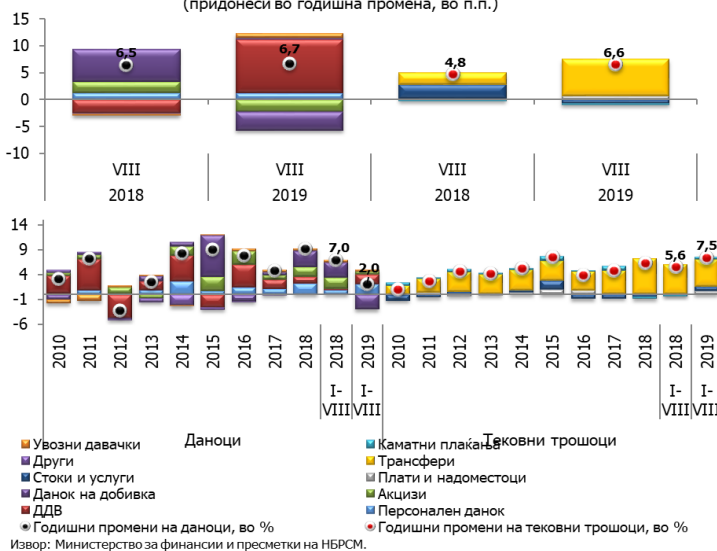

Буџетски приходи и расходи
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Во Буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите), вкупните буџетски приходи и расходи забележаа раст во август, на годишна основа. Растот на буџетските приходи од 7,4% во целост е резултат на повисоките приливи кај сите категории буџетски приходи, со најголем придонес на даноците (од 4,0 п.п.). Даночните приходи во август пораснаа за 6,7% на годишна основа, при што повисоки приливи се забележуваат кај ДДВ, персоналниот данок на доход и увозните давачки, со придонес од 10,0 п.п., 1,2 п.п. и 0,9 п.п., соодветно, додека придонесот на приливите од данокот на добивка и акцизите е негативен (3,4 п.п. и 2,3 п.п., соодветно). Растот на **буџетските расходи** од 9,6%, на годишна основа е резултат на повисоките тековни и капитални трошоци, со придонес од 6,4 п.п. и 3,2 п.п., соодветно.

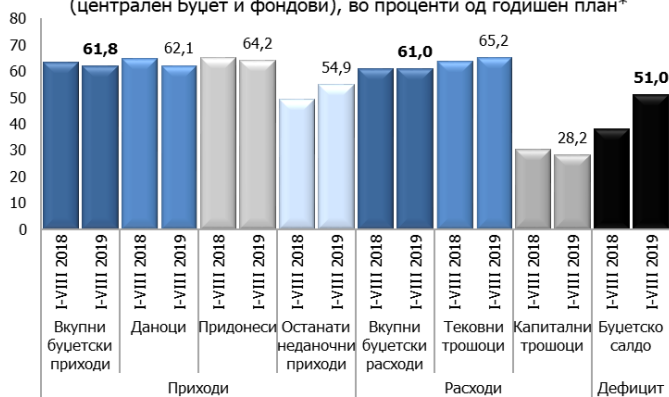
Даноци и тековни трошоци
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Во периодот јануари – август 2019 година вкупните буџетски приходи и расходи на збирна основа се повисоки во споредба со истиот период од претходната година. Растот на **буџетските приходи** (за 7,2%) е резултат на повисоките неданочни приходи, придонесите, даноците и останатите приходи, со придонес од 3,1 п.п., 2,8 п.п., 1,2 п.п. и 0,2 п.п., соодветно. **Растот на буџетските расходи** (8,5%) произлегува од повисоките тековни трошоци со придонес од 7,1 п.п., при позитивен придонес и на капиталните трошоци (од 1,3 п.п.).

Реализација на Буџетот, по категории

(централен Буџет и фондови), во проценти од годишен план*

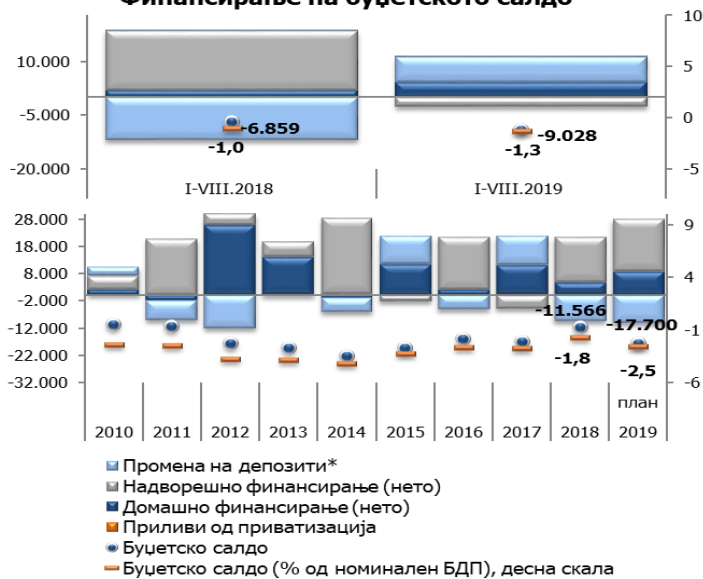

*за 2018 година пресметките се направени во однос на ребалансот на Буџетот од ноември 2018 година.

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Во споредба со планот на Буџетот за 2019 година, буџетските приходи во периодот јануари – август се остварени со 61,8% (63,2% во 2018 година), додека остварувањето кај буџетските расходи изнесува 61%, исто како во претходната година. Остварениот буџетски дефицит претставува 51% од годишниот план за 2019 година (38% во 2018 година).

Финансирање на буџетското салдо

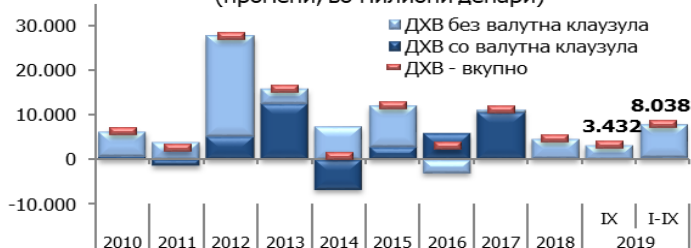
* Позитивна промена: намалување депозити кај НБРСМ; негативна промена: зголемување депозити кај НБРСМ.
Извор: Министерство за финансии

Остварениот буџетски дефицит во периодот јануари – август од годината изнесуваше 9.028 милиони денари (1,3% од номиналниот БДП²³) и беше финансиран со користење на депозитите на државата кај Народната банка и преку задолжување на државата на домашниот финансиски пазар.

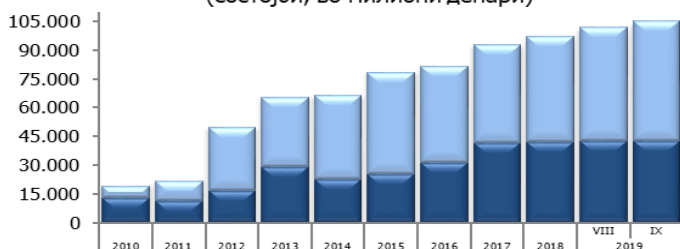
²³ Во рамки на анализата, за номиналниот БДП за 2019 година се користени априлските проекции на Народната банка.

Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

(состојби, во милиони денари)

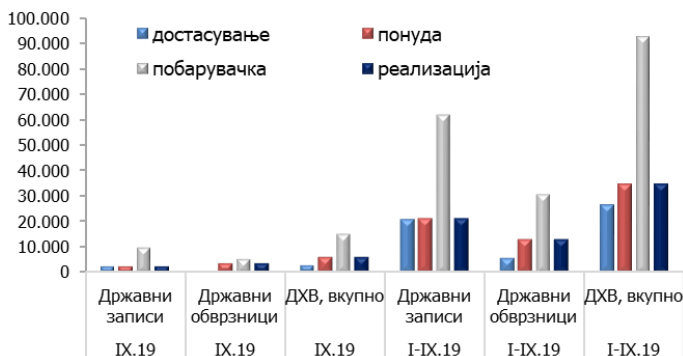

Извор: Министерство за финансии.

На примарниот пазар на државни хартии од вредност во септември 2019 година, состојбата на издадените хартии од вредност се зголеми на месечна основа и на крајот на месецот достигна **105.246 милиони денари**. Месечниот раст (за 3.432 милиони денари²⁴) во целост произлегува од зголемувањето на државните хартии од вредност без валутна клаузула. Во споредба со крајот на 2018 година, состојбата на државните хартии од вредност на крајот на септември е повисока за 8.038 милиони денари.

Аукции на државни хартии од вредност

во милиони денари

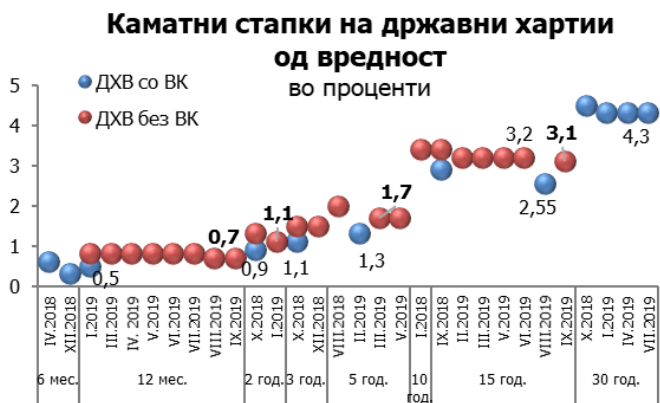

Извор: Министерство за финансии.

Новите емисии на државни хартии од вредност во септември беа со рачност од дванаесет месеци и петнаесет години²⁵, при што интересот на пазарните учесници и овој месец беше повисок од понудениот износ. Во услови на емисија на државни хартии од вредност во поголем износ од износот којшто достасуваше, нивната состојба во септември се зголеми во споредба со претходниот месец.

²⁴ За 2019 година, со Буџетот е планирано домашно задолжување на државата во износ од 9.225 милиони денари, односно раст на состојбата на државни хартии од вредност до ниво од 106.433 милиони денари.

²⁵ Во септември 2019 година достасаа дванаесетмесечни државни записи и двегодишни државни обврзници.

Извор: Министерство за финансии.

Во септември, Министерството за финансии не ги промени каматните стапки на новоиздадените дванаесетмесечни државни хартии од вредност без валутна клаузула (0,7%), додека каматните стапки на петнаесетгодишните државни хартии од вредност без валутна клаузула се намалени на 3,1% (од 3,2%).

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

	2017				2018				2019				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	јун.	јул.	авг.
	<i>реални годишни промени во %</i>												
Промет во трговија на мало*	-3,9	-1,9	-2,5	-1,6	6,4	9,9	10,8	10,9	4,7	4,6	4,6	6,7	5,9
Бруто приходи од ДДВ*	6,3	6,9	7,2	7,5	3,9	6,5	7,5	7,0	3,5	1,4	-5,5	4,5	1,7
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	6,0	3,8	5,9	9,2	8,0	2,5	3,0	10,9	2,8	5,9	-1,7	10,2	6,6
Домашно производство на потрошни добра	-6,3	-1,6	-3,5	-5,9	6,1	-1,0	-0,1	5,6	0,5	-1,0	-9,2	-3,4	1,6
Кредити на население*	7,1	8,0	8,1	6,7	7,7	8,2	8,5	9,3	8,2	9,6	9,6	8,7	8,6
Просечна нето-плата*	1,5	1,0	1,4	1,0	3,4	4,7	3,9	5,4	2,2	2,4	3,9	3,5	-
Приватни нето-трансфери*	-3,4	22,9	0,2	4,9	5,6	9,1	4,3	2,0	-2,3	-4,7	-11,4	-	-
Пензии*	6,1	7,0	6,0	4,7	2,1	3,4	2,6	4,4	4,1	2,2	3,8	3,2	4,0

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ

	2017				2018				2019				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	јун.	јул.	авг.
	<i>реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари</i>												
Увоз на средства за работа*	9,8	7,2	7,7	10,8	19,1	20,2	10,5	11,2	1,9	4,8	-0,9	10,4	4,1
Извршени градежни работи**	-24,5	-30,2	-19,5	-33,1	-39,6	0,9	-10,0	14,6	15,1	-3,3	28,4	7,9	-
Домашно производство на капитални производи	-0,9	15,6	-2,6	20,9	19,3	24,2	16,0	5,7	12,3	-2,9	-3,1	12,5	14,0
Државни капитални инвестиции*	59,9	19,6	-40,8	33,7	-65,0	-39,5	-10,7	-34,1	-11,1	62,7	149,5	-2,9	98,0
Директни инвестиции***	-2118,7	-3997,0	-5202,8	2481,3	8406,2	5667,8	3688,4	8175,6	-11978,5	-3835,0	725,7	-	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	3,6	-0,4	-0,8	0,0	2,0	4,7	6,6	5,9	4,8	4,8	4,8	3,0	3,4

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (базна година: 2018=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.